

Analiza branży - rozwój przedsiębiorczości na terenie Powiatu Ostrowieckiego

„Planowanie Rozwoju Lokalnego
dla Powiatu Ostrowieckiego – usługa C”

Kraków, wrzesień 2003 r.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE

3

1. Analiza sektorowa gospodarki.

6

1.1. Podmioty funkcjonujące na terenie powiatu Ostrowieckiego – poziom przedsiębiorczości.

6

1.2. Sektory własności.

8

1.3. Jednostki gospodarcze według form prawnych.

13

1.4. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD.

19

1.5. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw.

26

2. Liczba miejsc pracy ogółem i poziom aktywność zawodowej ludności.

31

3. Liczba miejsc pracy według sektorów gospodarki.

35

4. Koszt pracy.

40

5. Specjalna Strefa Ekonomiczna „Starachowice” podstrefa Ostrowiec Świętokrzyski

42

6. Formy wspierania przez samorzządy rozwoju przedsiębiorczości.

46

6.1. Instrumenty finansowe.

46

6.2. Strategie rozwoju przedsiębiorczości.

47

6.3. Instytucje wspierania przedsiębiorczości.

50

6.4. Zalecane kierunki wspierania przedsiębiorczości.

56

Podsumowanie

59

WPROWADZENIE

Analiza branży – rozwój przedsiębiorczości na terenie powiatu Ostrowieckiego

---

W Polsce funkcjonuje około 3mln małych i średnich przedsiębiorstw. W sumie stanowią one 99,7 wszystkich firm. W przeważającej mierze są one mikroprzedsiębiorstwami zatrudniającymi do 10 osób. W skali całego kraju konieczność zdecydowanych działań zmierzających do poprawy ich sytuacji najlepiej obrazuje fakt, iż tworzą one około 50% produktu krajowego brutto, a ich udział w przychodach ze sprzedaży produktów i materiałów wynosi 65%. 2/3 zatrudnionych w gospodarce to właśnie pracownicy sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Analogiczną sytuację obserwować można, rzecz jasna, również w powiecie Ostrowieckim.

Poniższa analiza ma na celu obiektywne określenie obecnego poziomu funkcjonowania przedsiębiorczości na ziemi ostrowieckiej. Skupi się ona na następujących elementach:

- liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą;
- sektory własności;
- forma działalności prawnej;
- klasyfikacja PKD;
- nakłady inwestycyjne.

Z punktu widzenia rozwoju gospodarczego ważne jest również to, jaki rynek pracy kreowany jest przez przedsiębiorców, gdzie jest zlokalizowany, w jakich wreszcie sektorach mieszkańcy mogą znaleźć zatrudnienie.

Wszystkie rozważane zmienne porównywane są z innymi powiatami regionu w celu nadania danym statystycznym wymiernego sensu, określającego w jakim punkcie rozwoju jest powiat. Celem opracowania jest bowiem dostarczenie wiedzy o lokalnej gospodarce, umożliwiające skuteczne planowanie działań zmierzających do systematycznego wspierania sektora biznesu.

W drugiej części opracowania zaproponowane zostaną pewne rozwiązania, których tworzenie lub wspieranie może być w gestii powiatu.

Wszystkie dane statystyczne porównane zostaną do sytuacji w całym regionie świętokrzyskim oraz w powiecie inowrocławskim. Wybór właśnie tej jednostki jako tła

---

Analiza branży – rozwój przedsiębiorczości na terenie powiatu Ostrowieckiego

---

porównawczego dla powiatu ostrowieckiego podyktowany jest przede wszystkim podobnym poziomem wielkości populacji, dominacji nad resztą regionu miasta powiatowego (analogicznie Ostrowiec Św. i Inowrocław), przemysłowym charakterem tychże miast (zaznaczają się tu jednak pewne różnice branżowe w Ostrowcu Św. – przemysł metalowy w Inowrocławiu chemiczny), wysokim poziomem bezrobocia oraz rozdrobnionym rolnictwem. Tak przedstawione dane mogą służyć samorządowi do określenia kierunków wspierania gospodarki. Wskażą jej mocne i słabe strony w odniesieniu do powiatu o podobnej charakterystyce.

W opracowaniu wykorzystano najnowsze, dostępne dane publikowane przez Wojewódzki Urząd Statystyczny w Kielcach oraz Bydgoszczy.

1. Analiza sektorowa gospodarki.

1.1. Podmioty funkcjonujące na terenie powiatu Ostrowieckiego – poziom przedsiębiorczości.

Liczba podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON wynosi w powiecie 8 658, co w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wynosi 71,13. Zarówno liczba podmiotów jak i wskaźnik powiatowy są na niskim poziomie zwłaszcza w porównaniu do wskaźnika ogólnopolskiego (87,81). Jest on jednocześnie jednym z wyższych w regionie (wskaźnik średni jest zawyżany przez miasto na prawach powiatu Kielce). Wynika on przede wszystkim ze znacznej liczby podmiotów zlokalizowanych na terenie Ostrowca Św. Zaniżają go natomiast gminy Bałtów, Waśniów oraz Kunów. O ile dwie pierwsze mają charakter wiejski, o tyle Kunów będący gminą miejsko-wiejską powinien cechować się znacznie wyższym poziomem liczby zarejestrowanych podmiotów. Niewiele wyższy omawiany wskaźnik odnotowano w pozostałych gminach.

Tak jednostronny rozwój gospodarki przyczynia się do systematycznego pogarszania się sytuacji w całym powiecie. W rolniczych i miejskich obszarach, poza Ostrowcem Św., liczba podmiotów jest niewystarczająca do wytworzenia odpowiedniej liczby miejsc pracy. W związku, z czym ich mieszkańcy decydują się na migrację do Ostrowca Św. przyczyniając się do zwiększania bezrobocia w mieście.

Tabl. 1. Jednostki zarejestrowane w systemie REGON w powiecie Ostrowieckim i wybranych powiatach.

Wyszczególnienie	Jednostki zarejestrowane w systemie REGON ogółem	
	ogółem	na 1000 mieszkańców w
Polska	3 392 268	87,81
Województwo	95 591	72,44
powiat Ostrowiecki	8 658	71,13

Analiza branży – rozwój przedsiębiorczości na terenie powiatu Ostrowieckiego

powiat Staszowski	4 619	59,15
powiat Sandomierski	5 448	63,5
powiat Jędrzejowski	5 307	57,6
powiat Pińczowski	2 772	63,4
<i>powiat inowrocławski</i>	<i>12143</i>	<i>73,0</i>

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Świętokrzyskiego 2002, WUS w Kielcach;
Rocznik Statystyczny Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2002, WUS w Bydgoszczy.

Odnosząc wartości powiatowe do wskaźników w innych jednostkach terytorialnych okazuje się, że w województwie Świętokrzyskim poziomu przedsiębiorczości jest jednym z najwyższych. Natomiast w porównaniu do powiatu Inowrocławskiego nieznacznie niższy.

Tabl. 2. Jednostki zarejestrowane w systemie REGON w gminach powiatu Ostrowieckiego i Inowrocławskiego.

Powiat ostrowiecki	Jednostki zarejestrowane w systemie REGON ogółem				Powiat inowrocławski
	ogółem	na 1000 mies. z-kańców	na 1000 mies. z-kańców	ogółem	
Miasta					
Ostrowiec Świętokrzyski	6 823	87,2 2	83,4 7	6511	Inowrocław
Gminy miejsko-wiejskie					
Ćmielów	381	46,4 5	72,9 7	1007	Janikowo
Kunów	408	39,7 9	63,7 6	1288	Kruszwica
-			71,2 0	712	Pakość
-			55,9 1	833	Gniewkowo
Gminy wiejskie					
Baltów	164	40,7 5	65,3 6	719	Inowrocław

Analiza branży – rozwój przedsiębiorczości na terenie powiatu Ostrowieckiego

Bodzechów	677	49,4 4	62,0 8	329	Dąbrowa Biskupia
Waśniów	205	28,0 2	48,0 0	216	Rojewo
-			59,3 3	528	Złotniki Kujawskie

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Świętokrzyskiego 2002, WUS w Kielcach;
Rocznik Statystyczny Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2002, WUS w Bydgoszczy.

Porównanie poszczególnych grup gmin w powiatach Ostrowieckim i Inowrocławskim, stwarza interesujący obraz obu gospodarek. Traktować go można jako bardzo diagnostyczny, co ukażą następne części analizy. Ostrowiec Św. (zamieszkuje o 3 tys. os. mniej) pod względem liczby przedsiębiorstw przeważa nad Inowrocławiem. Wskaźnik przeliczeniowy jest również wyższy.

W grupie gmin miejsko-wiejskich i wiejskich sytuacja kształtuje się odwrotnie. Zarówno liczba podmiotów, jak i wskaźnik przeliczeniowy są znacznie niższe w każdej z gmin (wyjątek stanowi Rojewo w powiecie Inowrocławskim, w którym wskaźnik jest na poziomie Bałtowa czy Bodzechowa). Zdecydowanie widoczny jest fakt, iż Ćmielów i Kunów są miejscowościami bardzo małymi (po około 3 tys. mieszkańców) i jako takie stanowią zbyt mały rynek dla znaczącego rozwoju sektora MSP.

1.2. Sektory własności.

W powiecie dominuje własność prywatna. Sektor publiczny reprezentuje zaledwie 296 podmiotów. Największa ich liczba znajduje się w Ostrowcu (209), w pozostałych gminach jest ich od 15 do 24.

Tabl. 3. Jednostki zarejestrowane w systemie REGON w gminach powiatu Ostrowieckiego i powiecie Inowrocławskim wg form własności.

Wyszczególnienie	Ogółem	Sektor	
		publiczny	prywatny

Analiza branży – rozwój przedsiębiorczości na terenie powiatu Ostrowieckiego

Powiat charakteryzuje się najniższym, wraz z powiatem Skarżyskim, poziomem wskaźnika aktywności zawodowej w województwie. Jest to równoznaczne z wysoką stopą bezrobocia na poziomie 31% (w omawianym okresie oficjalne dane WUP w Kielcach mówiło o poziomie o około 5% niższym). Równie niski jest wskaźnik zatrudnienia 36%.

Przedstawione dane w pełni obrazują niewykorzystanie potencjału ludzkiego powiatu, jak również złą sytuację podmiotów tworzących lokalną gospodarkę.

Poziom bezrobocia w porównywanym powiecie Inowrocławskim jest niższy i wynosi około 26,3% (w danych oficjalnych WUP jest znacznie bardziej zbliżony). Bardzo zbliżone są do siebie wskaźniki aktywności zawodowej w obu przypadkach bardzo niskie. Wskaźnik zatrudnienia jest jednakże nieporównywalny – jego poziom w powiecie Ostrowieckim jak zostało to już wspomniane jest bardzo niski.

Tabl. 17.2 Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według powiatów.

Wyszczególnienie	Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
Województwo	453,9	23,0	56,3	43,8	22,2
miasta	221,9	15,0	54,2	39,5	27,1
wieś	232,0	8,0	58,1	47,5	18,3
Ostrowiecki	45,7	2,4	52,2	36,0	31,0
Buski	25,0	1,6	58,6	51,5	12,2
Jędrzejowski	30,9	0,7	57,8	46,4	19,7
Kazimierski	11,5	1,6	59,8	53,1	11,2
Kielecki	62,4	1,9	58,5	45,3	22,6
Konecki	31,2	0,9	55,0	39,0	29,0
Opatowski	20,3	0,7	56,5	47,0	16,9

Analiza branży – rozwój przedsiębiorczości na terenie powiatu Ostrowieckiego

Pińczowski	14,2	0,4	59,2	50,3	15,0
Sandomierski	27,9	1,6	57,5	48,7	15,3
Skarżyski	33,2	1,6	49,7	33,8	32,0
Starachowicki	36,3	1,3	53,1	37,5	29,4
Staszowski	24,4	0,9	58,7	48,1	18,0
Włoszczowski	15,0	0,4	60,4	49,8	17,5
Kielce	75,9	6,9	56,3	43,1	23,5
<i>Powiat Inowrocławski</i>	59,4	1,3	55,7	41,1	26,3

Źródło: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002 r.

3. Liczba miejsc pracy według sektorów gospodarki.

W analizie wyróżniono następujące rodzaje działalności: sektor rolniczy (obejmujący też leśnictwo, rybactwo i rybołówstwo), sektor przemysłowy, budownictwo, usługi rynkowe (handel i naprawy, transport składowanie i łączność), usługi nierynkowe (edukacja, ochrona zdrowie i opieka medyczna).

Tabl. 16 Miejsca pracy w sektorach gospodarki¹ w powiecie Ostrowieckim.

Wyszczególnienie	Ogółem		Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	Przemysł	Budownictwo	Handel i naprawy	Transport, składowanie i łączność	Edukacja	Ochrona zdrowia i opieka społeczna
	razem	w tym kobiety							
Powiat ostrowiecki	19900	9693	235	8767	708	1672	1221	2187	2277
Gmina Ostrowiec Świętokrzyski	17397	8253	116	7739	679	1551	1130	1547	2096
Gmina Bałtów	138	55	15	42	-	-	6	43	15
Gmina Bodzechów	619	342	72	195	-	12	19	230	41
Gmina Ćmielów	799	533	21	404	21	50	33	123	58
Ćmielów - miasto	708	495	-	402	-	45	33	114	33
Gmina Kunów	727	348	9	373	8	47	24	129	47
Kunów – miasto	562	268	-	310	-	41	21	71	47
Gmina Waśniów	220	162	2	14	-	12	9	115	20

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Świętokrzyskiego 2002, WUS w Kielcach.

¹ * Dane nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; nie obejmują również osób zatrudnionych w PKP, Poczta Polska, T.P. S.A.

Analiza branży – rozwój przedsiębiorczości na terenie powiatu Ostrowieckiego

---

Przedstawione dane prezentują dominację zatrudnienia w przemyśle w skali całego powiatu. Ważną rolę odgrywają również miejsca pracy funkcjonujące w usługach nierynkowych. W sumie w edukacji oraz ochronie zdrowia i opiece społecznej pracuje blisko 4,5 tys. osób. W większości zatrudniają je publiczne zakłady pracy obciążające budżet samorządu.

Tabl. 17 Miejsca pracy w sektorach gospodarki w powiatach Ostrowieckim i Inowrocławskim.

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym			
		Sektor rolniczy	Sektor przemysłowy	Usługi rynkowe	Usługi nierynkowe
powiat Ostrowiecki	19900	235	9475	2893	4464
powiat Inowrocławski	34007	1285	16082	8650	7990

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Świętokrzyskiego 2002, WUS w Kielcach.
Rocznik Statystyczny Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2002, WUS w Bydgoszczy.

Porównanie do powiatu Inowrocławskiego wskazuje przede wszystkim na znacznie mniejszą liczbę miejsc pracy w przedsiębiorstwach zatrudniających więcej niż 9 osób. Wszystkie omawiane sektory zatrudniają znacznie mniejszą liczbę pracowników (nawet jeśli proporcje są bardzo zbliżone, chodzi tu o realne miejsca pracy). Zwrócić uwagę należy przede wszystkim na sektor przemysłowy oraz usług rynkowych, jako w najbliższej perspektywie najważniejsze branże dla gospodarki. Sektor rolniczy, choć w obu przypadkach znacznie rozdrobniony to w powiecie Inowrocławskim przetwórstwo rolnicze jest znacznie bardziej rozwinięte, co oznacza przede wszystkim eksport poza granicę powiatu produktów rolnych przetworzonych w całości lub części, a więc tym samym więcej warty.

Zatrudnienie w firmach budowlanych jest nieproporcjonalnie niższe w odniesieniu do liczby podmiotów funkcjonujących w tej branży. Wynika to przede wszystkim z faktu, iż są to przedsiębiorstwa zatrudniające poniżej 9 osób. Podobne zjawisko zaobserwować można również w usługach rynkowych – łącznie wytwarzających około 2,9 tys. miejsc pracy.

Za szczególnie złą należy uznać sytuację w dwóch gminach wiejskich Bałtowie i Waśniowie. W zakładach zatrudniających powyżej 9 osób pracuje tam odpowiednio 138 i 220 osób. Odnosząc to do powyższych danych dotyczących poziomu przedsiębiorczości lokalnej oraz szacunkowej liczby rolników indywidualnych, poziom bezrobocia ukrytego w tych gminach jest bardzo wysoki.

Analiza branży – rozwój przedsiębiorczości na terenie powiatu Ostrowieckiego

Tabela 16 (strona nr 25) ukazuje jaki wpływ na lokalny poziom zatrudnienia ma Ostrowiec Św. Większość wartości powiatowych jest bliska poziomom zatrudnienia w tym mieście. Wyjątek stanowią, ze zrozumiałych względów, rolnictwo oraz edukacja.

Poszczególne gminy różnicują się pod względem zatrudnienia w poszczególnych sekcjach. Na obszarach poza Ostrowcem Św. zdecydowanie częściej niż mężczyźni zatrudnione są kobiety. Warto zwrócić szczególną uwagę na Waśniów, w którym w ogólnej liczbie zatrudnionych aż 73,6% stanowią kobiety. Pracują one przede wszystkim w szkolnictwie, które stanowi 52,3% miejsc pracy.

Gminy miejsko-wiejskie charakteryzują się znaczącym udziałem osób zatrudnionych w przemyśle. Od tego sektora zależy właściwie cały rynek pracy zwłaszcza w Kunowie obciążonym najwyższym w powiecie bezrobociem w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Tabl. 18. Miejsca pracy w sektorach gospodarki² w powiecie Ostrowieckim w %.

Wyszczególnienie	ogółem		Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	Przemysł	Budownictwo	Handel i naprawy	Transport, składowanie i łączność	Edukacja	Ochrona zdrowia i opieka społeczna
	razem	w tym kobiety							
w %									
Powiat Ostrowiecki	100	48,7	1,2	44,1	3,6	8,4	6,1	11,0	11,4
Gmina Ostrowiec Świętokrzyski	100	47,4	0,7	44,5	3,9	8,9	6,5	8,9	12,0
Gmina Bałtów	100	39,9	10,9	30,4	-	-	4,3	31,2	10,9
Gmina Bodzechów	100	55,3	11,6	31,5	-	1,9	3,1	37,2	6,6
Gmina Ćmielów	100	66,7	2,6	50,6	2,6	6,3	4,1	15,4	7,3

² Dane nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; nie obejmują również osób zatrudnionych w PKP, Poczta Polska, T.P. S.A.

Analiza branży – rozwój przedsiębiorczości na terenie powiatu Ostrowieckiego

Ćmielów - miasto	100	69,9	-	56,8	-	6,4	4,7	16,1	4,7
Gmina Kunów	100	47,9	1,2	51,3	1,1	6,5	3,3	17,7	6,5
Kunów – miasto	100	47,7	-	55,2	-	7,3	3,7	12,6	8,4
Gmina Waśniów	100	73,6	0,9	6,4	-	5,5	4,1	52,3	9,1

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Świętokrzyskiego 2002, WUS w Kielcach.

Zatrudnienie w sektorze przemysłowym jest w obu porównywanych powiatach bardzo podobne. Znacznie słabiej rozwinięty jest natomiast sektor usług rynkowych, co oznacza najprawdopodobniej jego rozwój w najbliższym okresie, który zależy przede wszystkim od poprawy sytuacji ekonomicznej lokalnej społeczności. Na podobnym, zbliżonym zresztą do większości obszarów Polski utrzymuje się poziom zatrudnienia w usługach nierynkowych (edukacja, ochrona zdrowia itp.).

Tabl. 19. Miejsca pracy w sektorach gospodarki w powiecie Ostrowieckim i Inowrocławskim w %.

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym			
		Sektor rolniczy	Sektor przemysłowy	Usługi rynkowe	Usługi nierynkowe
powiat Ostrowiecki	100	1,2	47,6	14,5	22,4
powiat Inowrocławski	100	3,8	47,3	25,4	23,5

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Świętokrzyskiego 2002, WUS w Kielcach.
Rocznik Statystyczny Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2002, WUS w Bydgoszczy.

Ziemie ostrowiecką wyróżnia przede wszystkim w odniesieniu do innych powiatów zatrudnienie w przemyśle (44,1%) oraz choć już nie tak wysokie w handlu i naprawach (8,4%). Znacznie niższa ze względu na przemysłowy charakter jest liczba pracujących w rolnictwie (1,2%). Podobne zjawisko można obserwować również w budownictwie.

Tabl. 20. Miejsca pracy w sektorach gospodarki³

Wyszczególnienie	ogółem		Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	Przemysł	Budownictwo	Handel i naprawy	Transport, składowanie i łączność	Edukacja	Ochrona zdrowia i opieka społeczna
	razem	w tym kobiety							
	Udział %								
Województwo	100	49,0	1,3	32,5	6,6	9,4	7,2	13,5	12,8
powiaty	100	48,9	1,8	36,8	4,6	7,3	7,4	14,7	13,4
Buski	100	53,3	1,0	20,1	6,7	10,4	8,3	16,4	19,8
Jędrzejowski	100	49,8	2,1	24,7	5,1	8,1	12,9	18,0	12,2
Kazimierski	100	48,8	2,4	24,7	1,8	10,7	4,9	23,7	13,6
Kielce	100	49,4	0,3	23,5	10,8	13,7	6,9	10,8	11,5
Kielecki	100	50,7	3,8	34,2	5,7	4,9	6,2	22,0	13,3
Konecki	100	47,0	2,5	41,4	3,7	6,7	4,7	13,2	13,8
Opatowski	100	52,2	1,8	39,0	3,5	6,3	3,8	14,2	11,8
Ostrowiecki	100	48,7	1,2	44,1	3,6	8,4	6,1	11,0	11,4
Pińczowski	100	47,1	3,9	29,2	5,2	6,3	4,1	13,8	22,2
Sandomierski	100	51,9	0,7	27,1	5,7	11,3	6,0	17,9	16,0
Skarżyski	100	46,4	0,8	37,9	3,6	5,9	16,6	10,3	11,2
Starachowicki	100	48,0	0,8	42,8	5,1	8,4	4,3	13,1	12,1
Staszowski	100	46,1	1,5	45,1	6,5	5,5	6,1	12,2	11,1
Włoszczowski	100	46,7	2,8	49,9	0,8	3,7	6,5	11,5	14,0

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Świętokrzyskiego 2002, WUS w Kielcach.

4. Koszt pracy.

Z punktu widzenia zewnętrznych inwestorów ważny jest również koszt pracy.

W niniejszym opracowaniu przyjęto jedyną dostępną zmienną określającą jego poziom, jaką jest wysokość przeciętnego wynagrodzenia brutto. Oszacowanie jego

³ * Dane nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; nie obejmują również osób zatrudnionych w PKP, Poczta Polska, T.P. S.A.

Analiza branży – rozwój przedsiębiorczości na terenie powiatu Ostrowieckiego

poziomu zależy również od takich czynników jak system podatkowy, dodatkowe świadczenia socjalne czy wreszcie wymagania związane z prowadzoną działalnością gospodarczą (szkolenia, uprawnienia zawodowe, odpowiednie dostosowanie warunków pracy itp.). Zaznaczyć tu należy, iż pod względem kosztów pracy Polska systematycznie ze względu na dodatkowe obciążenia traci na atrakcyjności inwestycyjnej wśród przedsiębiorstw zagranicznych. Również część polskich firm w poszukiwaniu taniej siły roboczej decyduje się na przenoszenie zakładów lub produkcji do krajów Europy Wschodniej czy Azji.

Tabl. 21. Przeciętne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej.

Wyszczególnienie	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto	Wartość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w powiecie w porównaniu do wskaźnika wojewódzkiego [%]
Województwo	1892,27	100
Buski	1726,02	91,2
Jędrzejowski	1901,90	100,5
Kazimierski	1593,85	84,2
Kielecki	1839,37	97,2
Konecki	1679,12	88,7
Opatowski	2021,96	106,9
Ostrowiecki	1730,54	91,5
Pińczowski	2269,69	119,9
Sandomierski	1842,10	97,3
Skarżyski	1747,34	92,3
Starachowicki	1653,94	87,4
Staszowski	2255,85	119,2
Włoszczowski	1890,49	99,9
Kielce	1999,34	105,7

Analiza branży – rozwój przedsiębiorczości na terenie powiatu Ostrowieckiego

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Świętokrzyskiego 2002, WUS w Kielcach.

Przeciętne wynagrodzenie brutto w powiecie wynosi 1 730,54 zł. Stanowi ono 91,5% wynagrodzenia w województwie. W odniesieniu do innych powiatów jest to wartość niska (10 lokata w województwie). W związku z rosnącym bezrobociem przypuszczać można, iż wartość ta będzie systematycznie spadać.

5. Specjalna Strefa Ekonomiczna „Starachowice” podstrefa Ostrowiec Świętokrzyski

Funkcjonowanie Specjalnej Strefy Ekonomicznej w powiecie należy traktować jako jeden z elementów sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości. W Polsce funkcjonuje 17 specjalnych stref ekonomicznych. Wyróżnia się wśród nich w szczególności zlokalizowana w Katowicach, która dała zatrudnienie 10,5 tys. osób. Wskaźniki strefy starachowickiej, pod którą podlega podstrefa w Ostrowcu, są znacznie niższe – 449 zatrudnionych osób, nakłady inwestycyjne zrealizowane - 38,7 mln zł. W zakresie podstrefy Ostrowiec brak jest niestety szczegółowych danych, co wynika z okresów sprawozdawczych w tej strefie.

Tab. 22. Efekty funkcjonowania SSE w Polsce na dzień 31.03.2001 r.

Lp.	Specjalna Strefa Ekonomiczna	Zatrudnienie wg zezwolenia	Zrealizowane zatrudnienie	Wydatki inwestycyjne wg zezwolenia (w mln PLN)	Zrealizowane wydatki inwestycyjne (w mln PLN)
1.	Częstochowska	<i>brak danych</i>	0	<i>brak danych</i>	0
2.	Kamiennogórska	1 543	322	476,53	16,6
3.	Katowicka	16 304	10 436	4 841,19	3 243,2
4.	Kostrzyńsko-Słubicka	2 371	319	268,55	240,8

Analiza branży – rozwój przedsiębiorczości na terenie powiatu Ostrowieckiego

5.	SSE „Krakowski Park Technologiczny”	<i>brak danych</i>	350	300,99	23,2
6.	Legnicka	3 751	1 588	1 098,4	812,2
7.	Łódzka	2 596	813	470,2	348,7
8.	Mazowiecka	<i>brak danych</i>	0	<i>brak danych</i>	0
9.	SSE EURO-PARK Mielec	6 814	7 890	246,27	1 400,3
10.	Słupska	1 466	355	48,03	12,5
11.	SSE „Starachowice”	2 472	449	174,57	38,7
12.	Suwalska	2 899	1 842	194,3	222
13.	Tarnobrzaska	6 533	1 531	308,63	183,2
14.	SSE „Tczew”	6 371	1 368	857,12	247,5
15.	Wałbrzyska	6 786	3 961	653,8	375,5
16.	Warmińsko-Mazurska	1 473	228	111,87	25,9
17.	SSE „Żarnowiec”	1 319	339	127,82	31,2
	Łącznie	62 698	31 791	10 178,27	7 221,5

Źródło: oprac. własne na podst. danych Ministerstwa Gospodarki

Podstrefa zlokalizowana jest na terenie miasta Ostrowiec Świętokrzyski w czterech obszarach przemysłowych:

- Obszar Przedsiębiorstwa Budowy Maszyn i Konstrukcji Ostrowiec S.A. - 10,6 ha
- Obszar Przemysłowy - Zakłady Ostrowieckie S.A. - 42,5 ha
- Obszar Ostrowieckie Zakłady Materiałów Ogniotrwałych S.A. - 13,3 ha
- Obszar Huta "Ostrowiec" S.A. - 40,07 h

Zgodnie z rozporządzeniem wydanym przez Ministra Gospodarki za preferowane inwestycje, a więc takie które mogą uzyskać zgodę na inwestycję i korzystanie z preferencyjnych ulg podatkowych, uznano:

- przemysł mechaniki precyzyjnej,
- przemysł motoryzacyjny,

Analiza branży – rozwój przedsiębiorczości na terenie powiatu Ostrowieckiego

---

- przemysł metalurgiczny
- przemysł elektroniczny
- przetwórstwo drewna
- przemysł materiałów budowlanych,
- inne pochodne do ww. branż.

Celem powołania Strefy jest przede wszystkim zagospodarowanie istniejącego majątku przemysłowego i infrastruktury w istniejących i nowych branżach produkcyjnych, transfer nowoczesnej techniki. Strefa ma docelowo wspierać funkcjonujące na terenie województwa podmioty gospodarcze poprzez utworzenie możliwości kooperacyjnych z podmiotami działającymi w strefie. Podjęte działania mają służyć przede wszystkim złagodzeniu poziomu bezrobocia występującego w regionie.

Wśród ulg oferowanych przedsiębiorcom ubiegającym się o możliwość inwestowania na terenie SSE "Starachowice" wymienić można przede wszystkim zwolnienie od podatku dochodowego z tytułu:

- określonych w zezwoleniu wydatków inwestycyjnych - do 50% lub 65% łącznych wydatków inwestycyjnych lub
- określonego w zezwoleniu poziomu zatrudnienia - do 50% lub 65% poniesionych dwuletnich kosztów pracy.

Minimalny poziom inwestycji wynosi 100 tys. Euro.

W każdym przypadku wielkość dochodu podlegającego zwolnieniu od podatku obliczana jest indywidualnie dla każdego przedsiębiorcy uwzględniając założone przez niego parametry planowanej działalności oraz maksymalną intensywność pomocy regionalnej przysługującej w regionie, w którym ustanowiono strefę. Na potrzeby inwestorów podejmujących działalność w obszarze strefy Zarządzający prowadzi również Bank Informacji skupiający firmy świadczące usługi wspomagające proces inwestowania.

Teren podstrefy w Ostrowcu Św. wykorzystywany jest w niewielkim stopniu. Zezwolenie na inwestycje uzyskały 4 przedsiębiorstwa. Oprócz nich na normalnych

---

Analiza branży – rozwój przedsiębiorczości na terenie powiatu Ostrowieckiego

---

zasadach (bez zwolnień podatkowych, co wynika z prowadzonej działalności gospodarczej nie wpisującej się w ramy regulaminu strefy) funkcjonuje kolejnych kilka podmiotów. W sumie ze 106 ha obszaru w chwili obecnej wykorzystanych przez firmy posiadające zezwolenie jest 1,425 ha, a firmy bez zezwolenia 5,1 ha.

Ocena skuteczności działań w obrębie podstrefy możliwa będzie dopiero w ciągu najbliższych lat, kiedy zaplanowane inwestycje zostaną zrealizowane, a spółka zarządzająca Strefą dokona ich kontroli.

6. Formy wspierania przez samorządy rozwoju przedsiębiorczości.

6.1. Instrumenty finansowe.

Samorządy dysponują wieloma instrumentami finansowymi, za pomocą których mogą oddziaływać na lokalne życie gospodarcze. Ponieważ środki finansowe posiadane przez władze powiatowe czy gminne nie są znaczne, najważniejsze wydaje się kompleksowe, zgodne z konsekwentnie realizowanym planem ich wykonanie.

Wśród posiadanych narzędzi wymienić można:

- **Instrumenty dochodowe** – w tej grupie znajdują się wszelkiego rodzaju zwolnienia, ulgi i obniżenia stawek maksymalnych podatków lokalnych, szczególnie podatku od nieruchomości, podatku rolnego, leśnego, od środków transportowych, podatku od działalności gospodarczej w formie karty podatkowej. Instrumenty dochodowe charakteryzują się tym, że gminy rezygnują z części dochodów, które mogłyby zrealizować, co obniża koszty funkcjonowania przedsiębiorstw. Instrumenty dochodowe mogą być stosowane w praktyce wyłącznie przez gminy, należy jednak pamiętać, że wykorzystywanie ich w nadmiernym stopniu może znacznie uszczuplić dochody budżetu gminy i w efekcie uniemożliwić zastosowanie innych instrumentów o charakterze wydatkowym.
- **Instrumenty wydatkowe** – charakteryzują się tym, że wymagają poniesienia przez gminę (powiat) określonych wydatków, są one zatem instrumentami w pewien sposób konkurencyjnymi wobec instrumentów dochodowych – aby móc wydawać pieniądze gmina musi je najpierw zarobić, co jest utrudnione przy stosowaniu na szeroką skalę instrumentów dochodowych. Najważniejszymi z tej grupy są inwestycje dokonywane na terenie powiatu (gminy), które w większej części dotyczą rozbudowy i modernizacji lokalnej infrastruktury. Dobrze ukierunkowane wydatki inwestycyjne wpływają na wzrost atrakcyjności

---

Analiza branży – rozwój przedsiębiorczości na terenie powiatu Ostrowieckiego

---

inwestycyjnej gminy i sprzyjają rozwojowi przedsiębiorczości. Istnienie odpowiedniej infrastruktury jest bowiem warunkiem koniecznym (co nie znaczy że wystarczającym) do powstania przedsiębiorstw. W zależności od skali planowanej działalności znaczenie może mieć także dostęp do sieci kolejowej, czy odległość od trasy o znaczeniu krajowym czy międzynarodowym. Planując rozwój określonego rodzaju przedsiębiorstw na danym terenie należy zastanowić się, czy występuje odpowiednia dla danej branży infrastruktura, oraz jakie działania winny zostać podjęte w celu jej uzupełnienia. Obok nakładów inwestycyjnych w grupie instrumentów wydatkowych samorządy terytorialne mogą także udzielać przedsiębiorcom wsparcia o charakterze bezpośrednim w formie dotacji, świadczenia usług, udzielania pożyczek itp., lub pośrednim poprzez tworzenie lub współtworzenie wyspecjalizowanych instytucji służących rozwojowi gospodarczemu. Do grupy instrumentów wydatkowych należy też zaliczyć działania o charakterze informacyjnym i promocyjnym zmierzające do zachęcenia inwestorów (ulotki, foldery, strony internetowe, materiały na płytach CD itp.), a także tworzenie w ramach urzędów gminnych i powiatowych wyspecjalizowanych jednostek np. centrów obsługi inwestora.

6.2. Strategie rozwoju przedsiębiorczości.

Dokumenty strategiczne w zakresie wspierania przedsiębiorczości na poziomie powiatowym i gminnym zawierają plan średnio i długookresowych działań, które powinny zostać podjęte w celu pobudzenia rozwoju przedsiębiorstw na terenie gminy. Strategia na poziomie powiatu będzie bardziej ogólna – (powiat nie dysponuje tak szeroką paletą instrumentów wsparcia przedsiębiorczości co gmina) i powinna zmierzać głównie do koordynacji strategii gminnych zgodnie z zasadą mówiącą, że „same instrumenty nie tworzą jeszcze orkiestry”. Zdecydowanie lepsze efekty można bowiem osiągnąć, gdy strategie sąsiadujących gmin są wobec siebie komplementarne a nie konkurencyjne, rolą samorządu powiatowego powinno być

Analiza branży – rozwój przedsiębiorczości na terenie powiatu Ostrowieckiego

---

zatem określenie kierunków, w których powinny zmierzać strategie gminne w celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju wszystkich tworzących powiat gmin, co powinno właśnie znaleźć swój wyraz w strategii powiatowej. W praktyce tworząc strategię wspierania przedsiębiorczości na poziomie gminnym problemem może być znalezienie równowagi pomiędzy wzajemnie konkurencyjnymi z punktu widzenia budżetu gminy instrumentami o charakterze dochodowym i wydatkowym. Instrumenty dochodowe (szczególnie ulgi i zwolnienia w podatku od nieruchomości) są ważne dla przyciągnięcia dużych inwestorów zewnętrznych, zainteresowanych dużymi terenami, jednak poszukują oni jednocześnie terenów o dobrze rozwiniętej infrastrukturze. Z kolei dla powstawania i rozwoju małych firm, stawki podatków lokalnych nie są najbardziej istotne, dużo ważniejsza jest natomiast możliwość uzyskania wsparcia w formie usług doradczych, pożyczek, poręczeń czy dotacji. Oczywiście także dla firm mniejszych istotne znaczenie ma stan infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej. Jednak trzeba także pamiętać, że przyciągnięcie na teren gminy dużego inwestora jest często katalizatorem rozwoju przedsiębiorczości i może niekiedy przynieść lepsze efekty niż wsparcie bezpośrednie ze strony gminy.

Dobór odpowiednich instrumentów wsparcia powinien być zatem uzależniony od sytuacji gminy, w szczególności od stopnia rozwoju infrastruktury na jej terenie (i potrzeb z nią związanych). Generalnie gminy o słabo rozwiniętej infrastrukturze powinny unikać stosowania na szeroką skalę instrumentów dochodowych, szczególnie powszechnie obowiązujących obniżek podatków dla wszystkich podmiotów, mogą natomiast stosować (w granicach obowiązującego prawa) ulgi o charakterze podmiotowym lub w odniesieniu do odpowiednich obszarów, dla których nie mogą znaleźć inwestora. W takim wypadku zastosowanie ulgi czy umorzenia może zwiększyć dochody budżetu gminy i to nie tylko z podatku od nieruchomości, ale także dzięki udziałowi w podatku dochodowym od osób fizycznych i prawnych. Jednak lekkomyślne stosowanie ulg i zwolnień podatkowych w gminach o relatywnie niskich dochodach własnych i dużych potrzebach

---

Analiza branży – rozwój przedsiębiorczości na terenie powiatu Ostrowieckiego

---

inwestycyjnych prawdopodobnie nie doprowadzi do rozwoju przedsiębiorczości, zabraknie bowiem w budżecie środków na inwestycje infrastrukturalne oraz różnego rodzaju wsparcie rozwoju przedsiębiorczości.

6.3. Instytucje wspierania przedsiębiorczości.

Jak zostało wcześniej wspomniane jedną z form wsparcia, zaliczanych do instrumentów wydatkowych jest tworzenie, współtworzenie i wspieranie przez samorzady lokalne wyspecjalizowanych instytucji służących rozwojowi gospodarstwu. Samorzady lokalne mogą być założycielami i współwłaścicielami tego rodzaju podmiotów, które przyjmują zwykle formę prawną spółki prawa handlowego (Sp. z o.o., spółka akcyjna). Wśród instytucji tego rodzaju wyróżnić można:

- **Agencje rozwoju regionalnego i lokalnego** – ich celem jest wspieranie szeroko pojętego rozwoju lokalnego, dobrze jest gdy samorzady lokalne są udziałowcami agencji, mogą także np. udostępniać pomieszczenia na preferencyjnych warunkach. Jedną z ważnych funkcji lokalnych agencji jest pomoc w wykorzystaniu programów pomocowych, w których dystrybucji często uczestniczą (mogą być np. regionalnymi instytucjami finansującymi). W Polsce istnieje dobrze rozwinięta sieć agencji rozwoju regionalnego na poziomie wojewódzkim, cały czas jednak istnieje pole dla powstawania agencji o zasięgu lokalnym. Agencje spełniają funkcje doradcze i szkoleniowe, promują region na zewnątrz i przyciągają inwestorów, podejmują działania wspierające na rzecz MSP, mogą organizować także w swoich strukturach fundusze poręczeniowo-kredytowe czy centra obsługi inwestora. Sprawnie działająca agencja rozwoju lokalnego może odciążyć urząd powiatowy czy gminny od niektórych zadań związanych z promocją regionu i obsługą inwestorów. Funkcjonowanie Agencji Rozwoju Lokalnego S.A. przedstawione został w analizie kapitału ludzkiego powiatu ostrowieckiego.
- **Centra wspierania biznesu, ośrodki wspierania przedsiębiorczości** – są to zwykle podmioty mniejsze od agencji rozwoju lokalnego, ich działania mają też bardziej ograniczony zakres. Zajmują się najczęściej obsługą informacyjno-organizacyjno-prawną przedsiębiorstw (głównie MSP). Instytucje te doradzają jak założyć firmę, służą informacją gospodarczą, prowadzą również różnego rodzaju

Analiza branży – rozwój przedsiębiorczości na terenie powiatu Ostrowieckiego

---

szkolenia, mogą udzielać pomocy w sporządzaniu biznes planów, studiów wykonalności i aplikowaniu o kredyty czy środki pomocowe. Duża część tego rodzaju instytucji działa w ramach sieci KSU (Krajowy System Usług).

- **Centra obsługi inwestora (*one stop shop*)** – mogą być zorganizowane w ramach urzędów gminnych czy agencji rozwoju lokalnego, mogą też stanowić odrębny podmiot, którego głównym udziałowcem jest urząd gminy. Istotne jest, by COI stworzyło odpowiednie procedury i system dziania umożliwiające kompleksowe obsłużenie inwestora w czasie pierwszej wizyty. Przedsiębiorca powinien w jej trakcie uzyskać wszelkie niezbędne informacje na temat regionu, dostępnych terenów pod inwestycje oraz koniecznych do wypełniania formalności. Następnie powinien także otrzymać pomoc w załatwianiu dalszych formalności, najlepiej gdy przez cały czas inwestor kontaktuje się i jest obsługiwany przez jedną osobę.
- **Inkubatory przedsiębiorczości** - są zorientowane na wspomaganie nowo powstałych przedsiębiorstw poprzez dostarczenie odpowiedniej do potrzeb powierzchni na działalność gospodarczą, obsługi biurowej, usług wspierających biznes oraz pomocy w pozyskiwaniu środków finansowych. Inkubatory przedsiębiorczości, w węższym ujęciu, traktowane są jako specjalnie przygotowane obiekty, które oferują nowo powstającym lub już istniejącym przedsiębiorstwom pomieszczenia biurowe i powierzchnię produkcyjną, magazynową, dostęp do szeregu urządzeń oraz wielorakie usługi związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa, a także atmosferę wspólnoty sprzyjającej wymianie doświadczeń i wzajemnej pomocy. W szerszym ujęciu inkubatory przedsiębiorczości tworzone są jako jedna z form rozwiązywania lokalnych problemów, np. tworzenia miejsc pracy, promowania rozwoju nowatorskiej produkcji, czy też wykorzystania nieczynnych budynków przemysłowych. Celem inkubacji przedsiębiorczości jest stworzenie struktur mających na celu zwiększenie szans przetrwania młodych przedsiębiorstw. Inkubator tworzy mikrośrodowisko dla firm, definiowane przez trzy cechy:

Analiza branży – rozwój przedsiębiorczości na terenie powiatu Ostrowieckiego

- obiekt oferujący firmom powierzchnię w formie modułów łatwo przekształcalnych w zależności od potrzeb firm, w cenach niższych od cen wolnorynkowych;
- bezpośredni dostęp do pełnego zakresu usług, które wspomagają rozwój firm, w czasie pierwszych trudnych lat ich działalności – w ilości i zakresie potrzebnych w danym momencie;
- liberalne warunki najmu elastycznie dostosowujące się do sytuacji rynkowej, pozwalające na wejście do inkubatora, lub jego opuszczenie.

Powstanie inkubatorów jest często inicjowane przez gminy, które mogą być ich udziałowcami, często przekazują im także obiekty.

- **Fundusze poręczeniowo-kredytowe** – jednym z głównych problemów, przed którym stoją małe przedsiębiorstwa jest utrudniony dostęp do kapitału niezbędnego do dalszego rozwoju. Obok skomplikowanych formalności kredytowych, w których przejściu mogą pomóc np. ośrodki wspierania przedsiębiorczości, problemem jest kwestia zabezpieczenia spłaty kredytu. W tym przypadku pomocne mogą być właśnie fundusze poręczeniowe, które dodatkowo mogą też udzielać niewielkich pożyczek.

Tabl. 23. Efekty działalności funduszy poręczeniowych w Polsce.

Siedziba Funduszu	Kapitał	Liczba poręczeń	Wartość poręczeń	Wartość poręczonych kredytów	Łączna wartość strat
Białystok	10 000 000	503	45 940 984	90 170 952	478 758
Biłgoraj	2 300 000	244	4 294 420	8 300 700	226 421
Działdowo	4 723 847	345	8 887 519	19 919 172	408 071
Dzierżgoń	2 850 820	156	4 495 370	9 979 149	156 292
Kutno	596 327	54	1 125 500	2 540 700	112 227
Lublin	15 000 000	667	51 267 122	89 584 437	515 135
Nidzica	3 460 000	172	6 696 499	20 123 547	24 433
Starachowice	1 373 110	128	3 571 641	7 287 986	31 622
Ustrzyki Dolne	176 000	50	958 783	2 208 500	17 550

Analiza branży – rozwój przedsiębiorczości na terenie powiatu Ostrowieckiego

Zelów	300 000	60	1 745 180	2 968 300	32 191
Karlıno	1 204 713	104	3 832 895	4 666 875	254 819
Kętrzyn	771 028	20	340 740	567 900	30 000
Gołdap	324 000	14	264 400	510 000	0
Radom	1 118 199	61	521 500	1 843 000	48 000
Olsztyn	686 324	95	2 950 581	7 239 334	275 656
Słupsk	418 287	2	30 000	42 000	0
Łódź	500 000	9	363 750	812 000	0
Płuźnica	181 000	7	86 600	260 000	0
Opole	1 850 000	11	363 200	1 393 000	0
Szczecin(POLFUND)	16 000 000	150	16 590 500	27 438 643	0
Strzelin	940 000	27	627 140	1 134 760	0
Kraków	4 000 000	52	2 780 285	4 844 568	0
Leżajsk	1 000 000	15	489 500	840 000	0
Złotoryja	255 000	5	117 000	317 000	0
Poznań(miasto)	2 200 000	93	4 311 159	9 042 389	-
Kwidzyn	700 000	9	288 242	437 000	-
Katowice	3 100 000	13	271 500	751 000	-
Stargard Szcz.	130 000	10	212 300	621 575	4 000
Tarnów	2 624 123	42	1 314 800	4 885 274	-
Świdnica	300 000	12	222 986	434 000	-
Jelenia Góra	590 000	15	483 400	712 000	-
Starogard Gd.	678 980	4	129 884	370 000	-
Gdańsk	2 640 000	9	623 500	3 060 500	-
Ostróda	402 490	7	97 200	162 000	-
Sosnowiec	2 090 000	3	85 700	126 000	-
Bielsko-Biała	3 000 000	3	119 000	170 000	-
Gniezno	660 800	4	45 600	76 000	-
Wrocław(miasto)	700 000	4	81 000	130 000	-
Szczecin(region)	3 100 000	1	20 000	100 000	-
RAZEM	92 945 048	3 180	166 647 380	326 070 261	2 615 175
ŚREDNIA		82	4 273 010	8360776	

Opracowanie: Centrum Doradztwa Strategicznego, ul. Szlak 65 biuro 1004, 31 – 153 Kraków

Tel. (12) 623 77 40, fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

---

Analiza branży – rozwój przedsiębiorczości na terenie powiatu Ostrowieckiego

---

Źródło: "Raportu o stanie funduszy poręczeń kredytowych w Polsce na dzień 31.12.2002 r." opracowanego na zlecenie Krajowego Stowarzyszenia Funduszy Poręczeniowych.

Przedstawione dane wyników funduszy poręczeniowych w Polsce, prezentują przede wszystkim szeroki zakres takiej działalności i dzięki rozważnej polityce finansowej dużą skutecznością w zakresie udzielania pożyczek. Najważniejszym z punktu widzenia lokalnej gospodarki efektem ich działalności są powstające miejsca pracy. Rekordzistą pod tym względem jest Podlaski Fundusz Poręczeniowy, dzięki któremu powstało ponad 800 miejsc pracy.

Rozpatrując pozostałe dane na temat funkcjonowania funduszy poręczeniowych wskazać należy, iż najwięcej poręczeń (667) udzielił fundusz lubelski, zaś kilka funduszy, głównie o niewielkim stażu, udzieliło zaledwie po 1-3 poręczenia. Jednak, ponieważ różne fundusze mają bardzo zróżnicowany czas działania, za godny analizy uznaje się wskaźnik liczby poręczeń udzielanych miesięcznie.

Tu zdecydowanym liderem jest POLFUND w Szczecinie, udzielający średnio około 11,5 poręczeń miesięcznie. Zwraca uwagę fakt, iż średnia aktywność wszystkich funduszy dla całego okresu ich działania to zaledwie 1,86 poręczenia miesięcznie. Dodatkowo, niepokój może budzić fakt, iż średnia dla roku 2002 była jeszcze mniejsza i wynosiła 1,76. Jest to wartość stosunkowo niska, ale można ją tłumaczyć faktem powstania wielu nowych funduszy, które pozostają w początkowej fazie działalności.

Łączna kwota poręczeń udzielonych przez fundusze w ujęciu historycznym, a więc od początku ich istnienia, wyniosła ponad 166 mln zł. Z tego punktu widzenia najwyższe wartości udzielonych poręczeń osiągnęły, co jest zrozumiałe, fundusze regionalne (fundusze w Lublinie i Białymstoku, odpowiednio po ok. 51 i 46 mln zł.), przy czym odnotować należy także imponujące wyniki szeregu funduszy operujących w mniejszej skali terytorialnej (przykładowo, wartość poręczeń udzielonych przez fundusz w Działdowie osiągnęła niemal 9 mln zł., w Nidzicy znacznie ponad 6 mln zł.).

Z punktu widzenia analizy bieżącej aktywności funduszy, bardzo duże znaczenie mają dane dotyczące poręczeń wciąż aktywnych. W związku ze swoją naturą,

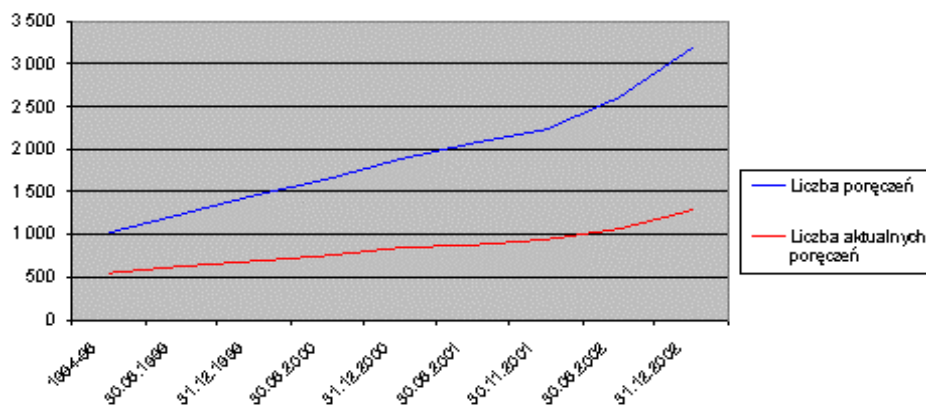

Analiza branży – rozwój przedsiębiorczości na terenie powiatu Ostrowieckiego

poręczenia mają charakter czasowy, wygasają one w miarę spłaty kredytów. I tak, z ogólnej liczby udzielonych poręczeń, aktywnych na koniec 2002 r. było 1 290 poręczeń (czyli aż o 227 więcej niż na półroczu 2002 r.). Oznacza to jednoznacznie pozytywną tendencję, potwierdzającą potrzebę istnienia i dalszego rozwoju działalności poręczycielskiej. Łącznie, aktywne poręczenia stanowiły w końcu 2002 r. równowartość prawie 51 mln zł.

Liczba poręczeń udzielanych przez lokalne i regionalne fpk w latach 1994-2002

Fundusze zanotowały w całej swej historii 91 przypadków utraty poręczenia (dokonania zaspokojenia się przez bank lub instytucję pożyczkową z poręczenia funduszu). Łączna wartość strat zanotowanych przez badane fundusze w całym okresie ich działalności wyniosła 2,6 mln zł. Wartość ta systematycznie rośnie - jest to jednak zrozumiałe w kontekście dynamicznego wzrostu aktywności poręczycielskiej funduszy. Wartość przeciętnej straty to 28,7 tys. zł. Należy odnotować fakt, że fundusze są w pewnym, acz dość niewielkim, stopniu zdolne do odzyskiwania poniesionych strat. Na koniec 2002 r. wartość strat odzyskanych wyniosła ponad 252 tys. zł.

Przedstawione dane ukazują jak potrzebnymi instytucjami, w szczególności na obszarach, które należy określić jako zagrożone wysokim bezrobociem, są fundusze poręczeniowe. Stanowią one szansę rozwoju zwłaszcza dla małej przedsiębiorczości, dla których poręczenie kredytów bankowych stanowią jedna z najpoważniejszych barier.

Możliwe jest także łączenie różnych funkcji w ramach jednej instytucji, np. często w ramach agencji rozwoju lokalnego działa też centrum obsługi inwestora, fundusz poręczeniowo-kredytowy, czy inkubator przedsiębiorczości. Wiele ww. instytucji funkcjonuje w ramach krajowej sieci KSU (Krajowy System Usług) utworzonej przez fundację promocji i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw (obecnie Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości).

6.4. Zalecane kierunki wspierania przedsiębiorczości.

Analiza branży – rozwój przedsiębiorczości na terenie powiatu Ostrowieckiego

Najbardziej uniwersalnym i jednocześnie bardzo skutecznym instrumentem, który nie budzi dodatkowo żadnych wątpliwości z punktu widzenia celowości wydatkowania środków publicznych są inwestycje w lokalną infrastrukturę. Poziom rozwoju infrastruktury jest bowiem jednym z głównych czynników wpływających na funkcjonowanie i rozwój przedsiębiorstw, sprzyja powstawaniu nowych firm i ułatwia pozyskanie dużych inwestorów zewnętrznych. Powiaty, gminy o słabo rozwiniętej infrastrukturze powinny większość wydatków budżetowych skoncentrować na jej rozwoju, koncentrując inwestycje w obszarach, w których chcą pobudzić rozwój gospodarczy i na tych elementach infrastruktury, które takiemu rozwojowi sprzyjają. Konieczna jest zatem, wcześniejsza analiza, która powinna odpowiedzieć na pytanie: jakie branże mogą (i powinny) rozwinąć się na danym terenie, a następnie jakiego rodzaju infrastruktura będzie potrzebna. Np. myśląc o rozwoju turystyki konieczne jest zapewnienie dobrej jakości infrastruktury drogowej – możliwości dojazdu na dany obszar i swobodnego przemieszczania się po nim, ważne będzie zachowanie czystości środowiska, co oznacza konieczność rozbudowy kanalizacji i zapewnienie możliwości oczyszczania ścieków itd. Myśląc o rozwoju przemysłu gmina musi z kolei dysponować terenami o odpowiednim przeznaczeniu i uzbrojonymi w stosowną infrastrukturę o odpowiedniej wydajności (wodociągi, kanalizacja, przyłącza energetyczne o wystarczającej mocy, linie telefoniczne, drogi dojazdowe, czasem także bocznice kolejowe).

Instrumenty dochodowe takie jak powszechne ulgi w podatkach i opłatach lokalnych sprzyjają wprawdzie inwestycjom zewnętrznym i nie są sprzeczne z przepisami prawa, jednak są niebezpieczne z punktu widzenia budżetu gminy, ich stosowanie może zmniejszyć dochody własne gminy oraz utrudnić inwestycje infrastrukturalne i zastosowanie innych instrumentów o charakterze wydatkowym. Bardziej zasadne może być zastosowanie ulg i zwolnień wobec wybranych podmiotów, jednak w tym przypadku należy pamiętać, że takie postępowanie traktowane jest jako wsparcie podmiotu ze źródeł publicznych, ze wszystkimi tego konsekwencjami wynikającymi z ustawy. Bardzo skuteczną i z powodzeniem stosowaną formą wsparcia rozwoju

---

Analiza branży – rozwój przedsiębiorczości na terenie powiatu Ostrowieckiego

---

przedsiębiorczości są działania promocyjne, organizacyjne, szkoleniowe i doradcze. Organizacyjnie najwłaściwszą formą dla tego rodzaju działań wydaje się powierzenie ich wyspecjalizowanym podmiotom (agencje rozwoju lokalnego, centra wspierania przedsiębiorczości), które mogą być powołane przy udziale i z inicjatywy samorządów lokalnych. Z punktu widzenia dyscypliny budżetowej korzystne jest gdy podmioty te po początkowym dokapitalizowaniu i wyposażeniu w odpowiedni majątek będą posiadały zdolność do samofinansowania swojej działalności na poziomie operacyjnym.

Ostatnią dostępną formą wsparcia jest bezpośrednia pomoc o charakterze finansowym, której formy reguluje ustawa o dopuszczalności pomocy publicznej dla przedsiębiorców. Wsparcie może pochodzić ze środków lokalnych (gminy, powiatu) lub źródeł zewnętrznych (np. z programów akcesyjnych, a w przyszłości funduszy strukturalnych i innych), może przybrać formę dotacji, ulg podatkowych, pożyczek, poręczeń i gwarancji udzielanych na preferencyjnych warunkach.

Wszystkie wymienione formy wsparcia mogą być stosowane przez władze lokalne, przy zachowaniu preferencji przy wydawaniu środków gminnych dla inwestycji infrastrukturalnych (które należą do zadań własnych). Jeżeli na terenie danego powiatu czy gminy nie funkcjonują żadne ośrodki wspierania przedsiębiorczości czy centrum obsługi inwestora, zasadne jest podjęcie działań mających na celu ich powołanie – najlepiej przy współpracy z lokalnymi partnerami. Biorąc pod uwagę stan finansów większości gmin, a także istniejące przepisy prawne nie jest polecane wspieranie bezpośrednio przedsiębiorców ze środków gminnych czy powiatowych w formie dotacji, pożyczek czy poręczeń. Działania tego rodzaju mogą być natomiast świadczone przez agencje rozwoju lokalnego i fundusze poręczeniowo-kredytowe w ramach posiadanych środków.

Budując lokalną strategię wspierania rozwoju przedsiębiorczości należy wziąć pod szczególną uwagę przeszkody zgłaszane przez MSP i dążyć do eliminowania tych z nich, które można usunąć lub przynajmniej złagodzić na poziomie lokalnym.

Szczególne znaczenie ma pomoc w przezwyciężaniu przeszkód natury formalnej i prawnej, oraz pomoc w aplikowaniu o środki finansowe.

Podsumowanie

Diagnoza gospodarki powiatu prowadzi do następujących wniosków:

1. Liczba podmiotów gospodarczych jest ciągle stosunkowo niska, zwłaszcza w gminach Waśniów czy Kunów. Rozwój gospodarczy powiatu w sposób bezpośredni zależy właśnie od małej przedsiębiorczości. Zwłaszcza, iż trudna sytuacja wyczerpała możliwości miasta powiatowego w zakresie tworzenia miejsc pracy dla osób przybywających z sąsiednich gmin.
2. Udział sektora publicznego jest na najniższym poziomie w całym regionie świętokrzyskim. Świadczy to o skutecznym przeprowadzeniu procesu prywatyzacji.
3. Dominującą formą prawną podmiotów gospodarczych są osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Z jednej strony należy je traktować jako przejaw inicjatywy przez lokalną społeczność, która szuka rozwiązania dla znalezienia pracy przez samozatrudnienie. Z drugiej właśnie te podmioty gospodarcze są najbardziej zagrożone zmianami na rynku, w systemie prawnym itp. W Ostrowcu Św. stosunkowo duży odsetek stanowią podmioty będące spółkami handlowymi, czyli firmy względnie stabilne i wytwarzające stałe, w czasie, miejsca pracy. Poza miastem powiatowym ich liczba jest niewielka.
4. Wśród przedsiębiorstw dominuje branża handlowa i naprawy. Jednocześnie najwięcej miejsc pracy jest w przemyśle (podmiotów prowadzących taką działalność jest mniej aczkolwiek są znacznie większe zwłaszcza pod względem zatrudnienia).

Analiza branży – rozwój przedsiębiorczości na terenie powiatu Ostrowieckiego

---

5. Nakłady inwestycyjne firm są w powiecie niskie i stanowią zaledwie 5,5% ich ogólnego poziomu w regionie. Oznacza to, iż w najbliższym czasie trudno liczyć na nowe miejsca pracy zwłaszcza w sektorze przemysłowym najbardziej z obecnych w powiecie inwestochłonnych
6. Miejsca pracy wytwarzają przede wszystkim przedsiębiorstwa z branży przemysłowej (44,1%) oraz usługi nierynkowe (Edukacja – 11% i Ochrona Zdrowia 11,4%). Za niepokojące należy uznać tak wysoki udział sektora usług, utrzymywanych w znacznej mierze przez samorząd, wśród pracodawców. Szczególnie widoczne jest to w Waśniowie, gdzie ponad 50 miejsc pracy, w zakładach zatrudniających więcej niż 9 osób, jest właśnie w Edukacji.
7. Koszt pracy wynikający z uposażenia brutto jest w powiecie stosunkowo niski i stanowi 91,5% średniej wojewódzkiej. Prawdopodobnie wraz z rosnącym bezrobociem będzie ona jeszcze maleć. Może stanowić to zachętę dla potencjalnych inwestorów.
8. Poziom bezrobocia zgodnie z danymi z Narodowego Spisu Powszechnego wynosi 31%. Jest jednym z najwyższych w regionie. Analiza lokalnego rynku pracy wykazuje, iż zwłaszcza na terenach wiejskich istnieje znaczne bezrobocie ukryte. Dane te uzupełnia poziom zatrudnienia wynoszący zaledwie 36%.
9. Sytuacja w powiecie wymaga podjęcia zdecydowanych długofalowych działań zmierzających do poprawy sytuacji gospodarczej. Społeczność lokalna systematycznie ubożeje, brak jej środków na otwarcie własnej firmy, samozatrudnienie. Koniecznym wydaje się uruchomienie funduszu kredytowego dla sektora MSP oraz osób bezrobotnych oraz inne instytucjonalne formy wsparcia ułatwiające rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej. Na powstanie nowych miejsc pracy zwłaszcza w sektorze przemysłowym w najbliższym czasie nie można liczyć.

Analiza branży – rozwój przedsiębiorczości na terenie powiatu Ostrowieckiego

---

Obecne problemy powiatu wynikają z zaszłości, które zostały poczynione przed kilkudziesięciami laty. Skuteczna transformacja terenów przemysłowych jest procesem trudnym, zwłaszcza w czasie kryzysu gospodarczego. Ostatnie wyniki gospodarki polskiej mogą tchnąć optymizmem, lecz ze względu na charakterystykę powiatu i strukturę podmiotów budujących jego pozycję ekonomiczną, będą one docierać do powiatu Ostrowieckiego z opóźnieniem.

Ogólny obraz lokalnej gospodarki w szczególności w porównaniu z powiatem Inowrocławskim nie jest zadawalający. Aczkolwiek istnieją pewne symptomy, które wykreślić mogą rozwój gospodarczy na przestrzeni najbliższych lat. Pozyskano inwestora strategicznego dla Huty. Planowane inwestycje bezpośrednio przełożą się na zwiększenie potencjału lokalnego rynku, wyższy standard życia mieszkańców, a co za tym zwiększenie się popytu wewnętrznego, co bezpośrednio wpłynie na rozwój zwłaszcza małej przedsiębiorczości. Aktywność gospodarcza lokalnej ludności wskazują na przełamanie syndromu dużych przemysłowych miast. Społeczność lokalna próbuje sama wytworzyć własne miejsca pracy. Wpisuje się to w ogólną tendencję zarysowującą się na rynku pracy, gdzie samozatrudnienie traktowane jest jako jedna z najlepszych form aktywizacji zawodowej.

Ranking 100 największych firm województwa z września 2003 zamieszczony w „Rzeczpospolitej”⁴ wskazuje na 3 przedsiębiorstwa działające na terenie powiatu. Są nimi: Huta Ostrowiec SA (18 lokata), PPHU Old Kram (53) i Wytwórnia Konstrukcji Stalowych sp. z o.o. (61), Miejska Energetyka Ciepła sp. z o.o. (66), ETC Plus SA (67), Ostrowiecki Kombinat Budowlany SA (80), MPK sp. z o.o. (99). Dzięki staraniom samorządu lokalnego uratowano w tym roku największe przedsiębiorstwo w Ostrowcu (Huta Ostrowiec SA) zatrudniające 2018 osób (drugi pod względem wielkości pracodawca w regionie świętokrzyskim).

---

⁴ Rzeczpospolita, Regiony, 29 września 2003 r.

Analiza branży – rozwój przedsiębiorczości na terenie powiatu Ostrowieckiego

---

Wymienione powyżej czynniki są elementami, które mogą posłużyć znacznemu polepszeniu sytuacji ekonomicznej w powiecie. Zaznaczyć jednak trzeba, że na tak dużym obszarze, z drugim pod względem wielkości miastem liczba przedsiębiorstw w pierwszej setce województwa musi być wyższa.

W gospodarce powiatu wyróżnić można klaster przemysłu metalowego, na który składają się z jednej strony duże zakłady hutnicze (głównie Huta Ostrowiec SA przejęta przez Celse) oraz przedsiębiorstwa przetwórstwa metalowego (np. Wytwórnia Konstrukcji Stalowych sp. z o.o.). Stwierdzić jednak należy, że klaster ten powoli zanika. Większość spółek wydzielonych z Huty na początku lat 90 już nie istnieje, zanika edukacja w tym kierunku zarówno na poziomie średnim jak i zawodowym. Przyjąć należy, że w najbliższym czasie tradycyjne branże przemysłowe (poza Hutą) zostaną zastąpione przez przemysł związany z najnowszymi technologiami.

